

چەند زانیارییهک و خۆی شەردوو یانەی هەولێر

لای هەموو کەسیەک روون و ئاشکرایە کە رۆژی چوارشەممە یانەی هەولێر یارییەکی زۆر گرنک بەرامبەر یانەی غەرافە قەتەری ئەنجام دەدات ئێمەش بۆ گرنکی ئەم یارییە بە پێویستمان زانی چەند زانیارییەکی دەرباری هەردوو یانە ئاشکرا بکەین .

یانەی وەرزشی هەولێر

یانەی وەرزشی هەولێر لە ساڵی ١٩٦٨ دامەزراوە و سەرۆکی یانە دکتۆر عەبدوللا مەجیدە، راھێنەری یانە ئەکرەم ئەحمەد سەلمانە، کاپتن عومەر مەجید یاریدەدەری راھێنەرە، کاوە ئیبراھیم راھێنەری گۆڵچی یانەی هەولێرە، یانەی هەولێر چەندین یاریزانی بە توانای هەیە و ئەو یاریزانانەی کە بەشداری لەم پالەوانیەتییە دەکەن.

گۆلچی:

دیدار حامید و سەرھەنگ موحسین و سەردار

یاریزانەکان:

سەلاحەدین سیامند، رافد بێدەدین (کاپتن)، سەلام شاکر، یاسەر رەعد، سامال سەعید، شوان مامۆ، کەیفی عەبدولرحمان، ویسام زەکی، حەیدەر سەباح، شیرزاد، دارا، ئوسامە عەلی، کارزان، ئەحمەد سەلاح، موسلیم موبارک،

لوتنەی سەلاح، عەلا نیروز، ئەحمەد عەبد عەلی کوبی . دەستکەوتەکانی یانەی هەولێر تەنیا یەکیجار توانی پالەوانیەتی خولی عێراق بە دەست هێنا ئەویش کە پار ساڵ بوو و هەروەها یانەی هەولێر پار ساڵ بەشداری لە پالەوانیەتی یانەکانی عەرەبی کرد، بەلام هەر لە خولی یەکمەم مائاواپی لەم پالەوانیەتیە کرد دواي ئەوەی لە گەڵ یانەی ئیسماعیلی میسری تووشی دۆران هات لە هەردوو یاری .

یانەی غەرافە قەتەری

لە ساڵی ١٩٧٩ لە ناوچەی غەرافە لە شاری دوحە پایتەختی قەتەر دامەزرا و یەکمەم سەرۆک یانەی غەرافە خەلیفە بن فەھەد محەمەد بوو، لە ساڵی ١٩٨٠ بۆ یەکمەم جار بەشداری لە خولی پلە دووەکانی قەتەری کرد و لە ساڵی ١٩٨١ بەشداری لە خولی پلە یەکمەکانی قەتەری کرد، یەکمەم راھێنەر کە بوو راھێنەری یانەی غەرافە ئیبراھیم محەمەد عەلی بوو کە رەگەزنامەی سودانیە

ئىنەۋەپەك دەربارى يارى يىر و غەرافىي شەتەرى

داخراۋى ھەيە بۇ گشت يارىيەكان كە جىنگاى (۳) ھەزار كەس دەپيىتەۋە.

ئىستى (حمد بن شامر محمد آل ثانى) سەرۋكى يانەى غەرافەيە و راھىنەر بەرازىلى ماركۇس باكىتا راھىنەرى يانەى غەرافەيە و ئەمەى خوارەۋەش لىستى يارىزانەكانە كە بەشدارى ئەم پالەۋانىيەتەيە دەكەن.

عوسمان عەساس، ئەنس موبارك، يونس مەحمود، عەبدوللا عەيال، عادل جەدوع، عامر دۆسىرى، ئەحمەد فارس، مستەفا عابدى، حاميد شامى، عەلى فەتخ، مەمەد ئەلحاج، سەۋد سەباح ئەلشمىرى، مەمەد عەبدولعەزىز، نايف عىنەزى، مەمەد شاكر، مەمەد سالم، مەمەد نصير، عەبدولعەزىز عەلى، بىلال مەمەد، سەئەد سەتام شەمىرى، فەھىد سەتام شەمىرى، صغىر مفلح شەمىرى، كلىمرسون، مەمەد حارس، عەبدولعەزىز مەمەد، عەبدوللا شەمىرى، راشد غوفرانى، حافىز حوسەن.

بەو ھىۋايەى يانەى وەرزشى ھەۋلىر لىم يارىيە ئەنجامىكى باش بە دەست بىيىت كە دلى جەماۋەركەى خۇش بىكات.

و يەكەم راھىنەرى پىشەگەر كە يانەى غەرافە بۇندى لەگەل مۆرکرد راھىنەرى مىسىرى مەحمود ئەبۇ رەجىلە بوو.

دەستكەۋتەكانى

۱- پىنچ جار خولى قەتەرى بە دەست ھىناۋە لە سالەكانى (۱۹۹۱-۱۹۹۲)، (۱۹۹۳-۱۹۹۴)، (۱۹۹۷-۱۹۹۸)، (۲۰۰۱-۲۰۰۲)، (۲۰۰۴-۲۰۰۵).

۲- شەش جار جامى قەتەرى بە دەست ھىناۋە لە سالەكانى (۱۹۹۴-۱۹۹۵)، (۱۹۹۵-۱۹۹۶)، (۱۹۹۶-۱۹۹۷)، (۱۹۹۷-۱۹۹۸)، (۱۹۹۸-۱۹۹۹)، (۲۰۰۱-۲۰۰۲).

۳- يەك جار توانى جامى يانەكانى عەرەبى كە ئەۋانى پالەۋانى جامى ۋلاتەكانىيان بە دەست ھىنا لە سالى (۱۹۹۹-۲۰۰۰).

يانەى غەرافە يارىگايەكى گەۋرى تۆپى پىي ھەيە كە جىنگاى (۲۷) ھەزار كەس دەپيىتەۋە، ھەروەھا ھۆلىكى

وهرزشوالانی ههولێر چۆن دهرواته یاری ئێوان ههولێر و شهوانی تههری؟

لای ههموو کەسیک ئاشکرایه که یانەی ههولێر رۆژی چوارشهههه له یاریگای تههیر مههمهه له شاری زهراقای ئوردن یهکهه یاری خۆی بهرامبهه یانەی غهراقی قههری تهجم دهه، که بۆ یهکهه جار بهشداری لهه پالەوانیهتییه دهکات، تیههش بۆ گرنگی تهه یارییه به پێوهستهه زانی راوی چوونی چهه وهرزشوالانی شاری ههولێر وهگرین دهواری تهه یارییه، تهوانیش بهه شێویه هاتهه وهلام.

ئۆردهوگاکی مهشقی بۆ ماوهی دوو ههفته له ولاتی ئوردن تهجم داوه و چهههین یاری دۆستهانی تهجم داوه که ناستیکی زۆر باشی نیهاندا لهه یارییه، من چاوهروان دهکهه که له یاری یهکهه یانەی ههولێر بردهوه لهه یارییه به دهست یینیت، چونکه یانەی غهراقه له دهوهی یاریگای خۆی تهجم دهه ههروهها هاندهرنکی زۆری عێراقی له ئوردن ههیه و چاوهروان دهکری که نامادهی بیهینی تهه یارییه بن وهانی یانەی ههولێر بدن، دوا

تهوهی یاریزان خهلهدون ئیهراهیم تووشی پێکان هاتوه تهمه کیشهیهکی زۆر گهوهههه بۆ دروست دهکات وههروهها تا ئیستا یاریزان لونهی سهلاح ئیستهغانی له یانەی پیرۆزی وهنه گرتوه و ناتوانی بهشداری لهه یارییه بکات تا ئیستهغانا وهنه گرت و چاوهروان دهکری تهه چهنه رۆژدا تهه کیشهیه چارهسهه بیت بۆ تهوهی بتوانی بهشداری لهه یارییه بکات، به پێشبینی خۆم یانەی ههولێر به تهجمای (۱-۰) بردهوه به دهست دینیت.

دواتر سهلام حوسین تهندامی دهستهی کارگیزی یانەی وهرزشی بروسک بهه شێویه هاته ناخافتن:

هیوادارم یانەی وهرزشی ههولێر لهه یارییه تهجمایکی باش و شایسته به دهست یینیت بهرامبهه یانەی غهراقه که بیهته دهستپێکن بۆ یانەی ههولێر تا بتوانی دهستکهوتیکی گهوره و میژووی لهه پالەوانیهتییه به دهست یینیت، یاریزانی یانەی ههولێر له ناستیکی بهرز دان به تاییهتی دوا بهشداربوونیان له پالەوانیهتی شای تایلاند که توانی پلهی دووه به دهست یینیت، لهو گروپی که یانەی ههولێر یاری تاییهیدا دهکات یانەی غهراقه بههیزترین یانهیه لهه گروپه و ههروهها بههیزترین هیلێ هیرشبههه ههیه و به پێشبینی خۆم یانەی ههولێر بردهوه لهه یارییه به دهست دینیت.

له کۆتاییدا رۆژنامههوس وریا مههمهه سهبارته بهه یارییه گوتی:

تهه یارییه زۆر گرنگه بۆ ههردوو یانه، یانەی ههولێر خۆی به باشی نامادهدوه بۆ تهه پالەوانیهتییه و ئۆردهوگاکی مهشقی تهجم داوه به تهکید راهینهه یانەی ههولێر سوودی لهه ئۆردهوگاکی وهگرتهوه، به پێشبینی خۆم تهه یارییه به یهکسان بوونی ههردوو یانه کۆتایی دیت.

سههه راهینهه بههوانگی شاری ههولێر عهبلولا مههمهه بهه شێویه هاته وهلام و گوتی:

ههموو خهلهکی شاری ههولێر و عێراق به پهرۆشی چاوهروانی تهه یارییه دهکهه، دوا تهوهی حکومهتی ههڕێمی کوردستان یارمهتی یانهی ههولێر دا بهو هیوایهه یانەی ههولێر ناستیکی باش نیهان بدات لهه یارییه، یانەی ههولێر ئۆردهوگاکی مهشقی له ئوردن تهجمادا و چهههین یاری دۆستهانیان تهجمادا بهو هیوایهی که سهوود لهه مهشقه وهگرین و

دیارییهک پێشکهش به خهلهکی شاری ههولێر بکهه، تهجمای یاری یهکهه زۆر گرنگه بۆ ههه یانهیهک من ناتوانم پێشبینی تهجمای تهه یارییه بکهه، بهلام من هیوادارم که یانەی ههولێر به تهجمایکی باش بردهوه به دهست یینیت.

دواتر جهلال پهڕشان تهندامی دهستهی کارگیزی یانەی وهرزشی ههولێر بهه شێویه هاته ناخافتن:

راسته یاریزانی به توانا خهلهدون ئیهراهیم تووشی پێکان هاتوه و بهشداری لهه یارییه ناکات، بهلام تهگهه یانهی ههولێر نیوهی تهو ناستهی خۆی که له یارییه دۆستهانیان نیهاندا که له ئوردن تهجمای دا بهرامبهه یانەی غهراقه تهه یارییه بکا تهوه زۆر به ناسانی بردهوه به دهست دینیت، راسته یانەی غهراقه یهکیکه له بههیزترین یانهکانی قهتر، بهلام بهرامبهه یانەی ههولێر ناتوانی تهو ناسته نیهان بدات، تهگهه یانەی ههولێر له یاری یهکهه بردهوه به دهست یینیت تهوه من دلایم که له ههردوو یاری داهاوه تهجمای باشتر به دهست دینیت، یانەی ههولێر تهوهی سهلماند که ههردهه له دهوهی کوردستان و عێراق زۆر باشتر یاری دهکهه و تهجمای زۆر باشتر دهیت و یاریزانهکانی تهه هیهچیان له یاریزانهکانی یانهکانی تری ئاسیا کههتر نییه، تهجمای یانهی ههولێر له یاری یهکهه زۆر دلخۆشکهه دهیت.

پاشان ههله تههمهه دهی پاههه وهرزشوالانی دهرینی شاری ههولێر سهبارته بهه یارییه بهه شێویه هاته ناخافتن:

تهه دههیکه چاوهروانی تهه پالەوانیهتییه دهکههین بۆ تهوهی بهشداری تاییهیدا بکههین، یانەی ههولێر خۆی زۆر باش ناماده کردوه بۆ تهه پالەوانیهتییه و ههروهها

عهبلولا مههمهه

جهلال پهڕشان

ههله تههمهه

وریا مههمهه

نەنەر ھەم راھینەری یانەى ئارارات سەلاھەدین

من وەکو خۆبەخشىك كار بۆ يانەى ئارارات دەكەم

ماوەیەكە پۆستى
راھینەرى یانەى ئاراراتى
پەى سپۆرداوە دواى
ئەنجامە خراپەكان، بەلام
دواى دەستىشانکردنى
وەكو راھینەرى یانەى
ئارارات ئەنجامى
ئەم یانەى گۆزى و
ئەنجامەكانىشى بەرچار
بۆ.

* لە خولى عىراق بەشدار نابن؟

- لە خولى پلە يەكى عىراق بەشدار دەبين.

* بە نیازن لە خولى عىراق یاریزان لە دەروە بەینن؟

- ئەگەر بەینن ئەو لە یاریزانە کوردەكان دەینن هیچ یاریزانێك لە دەروە ناھینن.

* ئێو زۆر جار باسى ناویزیوانان دەكەن كێشەتان چیه
لەگەڵ ناویزیوانان؟

- ئەنجامە خراپەكانمان نیوەى بۆ ناویزیوانان دەگەرێنمەو و
نیوەشى بۆ خۆمان.

* ئەى بۆ چى یاریزانەكان دەلێن یاریزانمان نییه؟

- یاریزانمان نەقسی هەیه، بەلام بەشیوەیهكى وا نییه
هەندىكیش پێكانیان هەیه.

* یاریزانمان نییه لە ئێو شارى مەسیف بۆ پرکردنەوى
شونى ئەم یاریزانانە؟

- هەموو یاریزانەكانمان خەلكى مەسیفن تەنیا چەند یاریزانێك
نەیت.

* رات چیه بەرامبەر كارەكانى يەكێتى تۆپى پێى
كوردستان؟

- دەست خۆشان لێدەكەم كە بەرنامەكانیان زۆر رێك و پێكە
هيوادارم هەر وا بەردەوام بن.

* چۆن بوو ئەركى راھینەرایەتى یانەى ئاراراتى پەى
سپۆردا؟

- ئەوێ راستى یێت لەسەر بریارى دەستەى كارگیرى
یانە بوو كە بوومە راھینەرى یانەكە ئەمیش دواى ئەنجامە
خراپەكانى راھینەرى پێشوو (كەرىم جەواد) ئەوانیش وایان بە
باش زانى كەوا من بۆ پۆستى راھینەرایەتى دەست نیشان بكەن
لە باروودۆخى خراپیشدا.

* ئاستى یانەكەتان چۆن دەبینى؟

- باش نییه.

* ھۆكارى چیه یانەكەتان باروودۆخى خراپە؟

- پێم گۆتى كە كارىگەرى راھینەرى پێشوو.

* كێشەكانتان زیاتر لەچى رەنگ دەداتەو؟

- تەنیا لە ناویزیوانان ئەگەر نا لە هیچى تر كێشەمان
نییه.

* كار كردنت لەگەڵ یانەى ئارارات چۆنە؟ بە بۆندە یان
بە خۆراییه؟

- من وەكو دەستەى كارگیرى ئەو یانەیه كار دەكەم پەى
بەرامبەر كار دەكەم هیچ كێشەیهكەم نییه بۆندە یاخود موچە
هەبێت یاخود نەبێت، من وەكو خۆبەخشىك كار بۆ یانەى ئارارات
دەكەم.

دیمانە: كارزان كانەبى

پانه‌کانی عەربی لە تۆپی بالە بۆ چ دەگەرێتەوه

ولید عەرەب عوسمان

گەرێیه، هەرێهە وەزارتی وەرزش و لاوان زیاتر بایەخ بە یاری تۆپی پێ دەدا نەک یاری بالە ئەمەش ھۆکارە کە ئەم یارییە ناستی بەرزتر نەبێت لە کوردستان، با بزانیین ئەگەر بەس یاری تۆپی پێ لە کوردستان ھەبە با یارییەکانی تر تێک بەدن و ھەر کەس بچیتە مائلی خۆی باشتر، چونکە هیچ بایەخێک بەم یارییە و یارییەکانی تر نادریت، بەشدارنەکردنی یانە ی ھەولێر لە پالەوانیەتی یانەکانی عەرەبی کاریگەرییەکی زۆری کردۆتە سەر ئێمە وەک یاریزانەکان، چونکە ئەمەسسال لە قۇناغی یەکەمی خولی عێراق توانیمان پلە یەکەم بە دەست بێنین، بەلام هیچ گرنگ نییە بۆ ئێمە یاریزان کە ئایا یەکەم دەبین یان سییەم یان دەبەم دەبین، چونکە پارسال ئێمە یەکەم بووین لەسەر ناستی عێراق کەچی بەشداریمان لەم پالەوانیەتیە نەکرد بۆیە هیچ کاریگەری بۆ ئێمە نییە کە ئەمەسسال پلە یەکەم دەست دێنین، داواکاریم ئەوێە کە زیاتر بایەخ بە یارییەکانی تر بەدن و ھەموو بە یەک چاو سەیر بکەن.

پاشان ئەحمەد شەھاب ئەحمەد یاریزانی یانە ھەولێر لە تۆپی بالە گوتی:

ئەحمەد شەھاب ئەحمەد

بەھۆی نەبوونی بودجە نەمانتوانی بەشدار ی لەم پالەوانیەتیە بکەین ئەم مانوو بوونە ی ئێمە لە مەشق کردن و بە دەست ھێنانی خولی عێراق بە فێرۆ چوو، چونکە نەمانتوانی بەشدار ی لەم پالەوانیەتیە بکەین و ئێمە وەک یاریزانەکان بە بەردەوامی مەشقی خۆمان ئەنجام دەدا واتە خۆمان بۆ ئەم پالەوانیەتیە بە باشی ئامادە کردبوو، بەشدار ی نەکردمان زۆر کاری لێ کردین وەک یاریزان چونکە ھەموو ماندی بوونمان بە فێرۆ چوو، داواکاریشم ئەوێە کە چۆن بایەخ بە یاری تۆپی پێ دەدەن ناوھاش بایەخ بە یاری تۆپی بالە بەدن و گرنگی پێ بەدن خۆ تەنیا تۆپی پێ لە کوردستان نییە و ھێوادارم چاویک بە یارییەکانی تریش بخشینئەو و بایەخی پێ بەدن و ئێمە تەنیا بە یاریزانی کورد توانیمان خولی عێراق بە دەست بێنین و ئێمە پێمان خۆشە وەک کورد لە ھەموو بوارێک پێش ھەموو ولایتێک بکەوین، تا ئێستاش ئێمە لە لایەن عەرەبەو دژایەتی دەکرین بۆیە داوا لە وەزیری وەرزش و لاوان دەکەم ئەگەر پشتگیریمان ناکات با ھانمان بدات بۆ ئەوێ وەرمان بەرز بێتئەو، ھەرێهە زۆر گرنگە ھەر یارییەک ھاندەری خۆی ھەبێت لە بەرپرسەکان چونکە ئەمە دەبێتە ھۆکاری بە دەستھێنانی ئەنجامی باش.

لە کۆتاییشدا ئەحمەد مەحمود یاریزانی یانە ھەولێر لە تۆپی بالە گوتی:

ئەحمەد مەحمود

بەھۆی نەبوونی بودجە و پارە دەگەرێتئەو، بەلام بە پێشبینی خۆم بەشدار ی نەکردمان بۆ ئەو دەگەرێتئەو کە زیاتر بایەخ بە یاری تۆپی پێ دەدەن و گشت پارە بۆ تۆپی پێ سەرف دەکرێت بە پێچەوانەو بە یارییەکانی تر ھێچ برە پارێھە سەرف ناکرێت و بەھۆی بەشداریکردنی یانە ی ھەولێر لە پالەوانیەتی یانەکانی ئاسیا گشت پارەکە بۆ تێپی تۆپی پێ سەرف کرا بۆیە ئێمە بەشداریمان نەکرد لەم پالەوانیەتیە، بێگومانیش وەزارتی وەرزش و لاوانی حکومەتی ھەرێمی کوردستان کەم تەرخەمە لە بەشدار ی نەکردمان لەم پالەوانیەتیە، کە کاریگەریەکی زۆری لەسەر وەری یاریزانەکانمان کرد کە نەیانتوانی بەشدار ی لەم پالەوانیەتیە بکەن، داواکارم کە زیاتر بایەخ بە یاری تۆپی بالە بەدن و جەماوەریەکی تاییبەتی خۆی ھەبە.

بەلام بەشیوێەکی زۆر سەیر یانە ی ھەولێر کشانەوێ خۆی لەم پالەوانیەتیە راگەیاند بە بیانویی نەبوونی بودجە، ئێمەش بۆ زانیینی ھۆی ئەم کشانەوێ بە پێویستمان زانی ئەم راپۆرتە ئامادە بکەین. راپۆرت: رێبین رەمزی

یانەکەمان ناستی زۆر بەرزە و یاریزانی بە توانامان ھەبە، رۆژانە مەشقی خۆمان ئەنجامدەدا بۆ بەشداریکردنمان لەم پالەوانیەتیە، ھەرێهە سەرپەرشتیاری تێپ دکتۆر نازاد بەلێنی ئەوێشی داوو ئەگەر بەشدار ی لەم پالەوانیەتیە بکەین ئەو بۆند لەگەڵ دوو یاریزانی پێشەگڕیش مۆر دەکات بۆ بە دەست ھێنانی ئەنجامیکی باش، بەلام یانە ی ھەولێر تووشی قەیرانیکی گەرەھات کە ئەویش نەبوونی پارە بوو ئەمە کاریگەری لە ئێمەش کرد، ئێمە پار سال زۆر خۆمان ماندوو کرد تاکو بتوانین لە خولی عێراق پلە یەکەم بە دەست بێنین و بەشدار ی لە پالەوانیەتیەکانی یانەکانی عەرەبی بکەین، ئێمە توانیمان بەرھەمەکە بێنین ئەویش بە دەست ھێنانی خولی عێراق بوو، بەلام نەمان توانی بێخۆین ئەویش بەشدار ی نەکردنمان لە پالەوانیەتی یانەکانی عەرەبە، دەبێ بەرپرسەکانی وەرزشی غەمێک لەم کێشانە بخۆن، چونکە وەرزش لە ھێچ شتێکی تر کەمتر نییە.

دواتر کاپتنی یانە ی وەرزشی ھەولێر ولید عەرەب عوسمان بەم شیوێە ھاتە ناخافتن و گوتی:

ھۆی کشانەوێمان بۆ چەند شتێک دەگەرێتئەو کە وەزارتی وەرزش و لاوان رەزامەندی خۆی نیشان نەدا کە بەشدار ی لەم پالەوانیەتیە بکەین و وەزیری وەرزش و لاوان تەھا بەرواری سەفەری دەرەوێ کوردستانی کرد، ئەمەش بوو ھۆی لە دەستدانی ئەم پالەوانیەتیە